

Aanmelden betekent passende plek vinden Zorgplicht geldt zodra leerling is aangemeld

Schoolbesturen hebben een zorgplicht om voor alle leerlingen die worden aangemeld, of staan ingeschreven, een zo passend mogelijk onderwijsaanbod te doen. In de Wet Passend onderwijs wordt nu een aanmeldprocedure geïntroduceerd. Nieuw hierin is dat een leerling voortaan schriftelijk aangemeld moet worden. Belangrijk is het besef dat bij *aanmelding* door ouders de zorgplicht ingaat. De school die het aanmeldformulier ontvangt, moet dan een zo passend mogelijk aanbod doen: een plek op de/een school waar de leerling daadwerkelijk geplaatst kan worden. In het schoolondersteuningsprofiel hebben scholen beschreven welke mogelijkheden er zijn voor de ondersteuning aan leerlingen.

De school waar een leerling wordt aangemeld hoeft niet alle leerlingen op de eigen school te plaatsen. Wel moet de school altijd eerst onderzoeken of zij de leerling een passend onderwijsprogramma kan bieden. Als blijkt dat plaatsing een onevenredige belasting is voor de school, moet de school (het bestuur) een andere school vinden die een passend onderwijsaanbod kan bieden en waar het kind kan worden geplaatst. De verantwoordelijkheid om een passende plek te vinden op een andere school is geregeld in de Wet Passend onderwijs (zie WPO Artikel 40, Toelating en verwijdering van leerlingen).

Aanmelden kan vanaf 3 jaar

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) stelt dat aanmelding van kinderen voor toelating op een school kan plaatsvinden vanaf de dag waarop het kind de leeftijd van 3 jaar bereikt. Ouders bepalen zelf bij welke school ze hun kind aanmelden. Wanneer zij hun kind moeten aanmelden, is deels afhankelijk van de aanmeldingsprocedure van de school. Zo worden in het voortgezet onderwijs vaste data gebruikt voor de inschrijving voor het nieuwe schooljaar.

Het kind moet wel minimaal 10 weken voor de gewenste inschrijfdatum schriftelijk aangemeld worden. De school heeft op basis van de wet namelijk 6 weken om een passende plek te bieden. Deze termijn kan een keer met 4 weken worden verlengd. Meestal kunnen ouders hun kind aanmelden door een inschrijfformulier in te vullen. Als ze denken dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft, geven ze dat bij de aanmelding direct aan de school door.

Een kind kan vanaf 4 jaar naar school. Vanaf 3 jaar kunnen ouders/verzorgers hun kind (schriftelijk) aanmelden op een school. Als het kind extra ondersteuning nodig heeft, geven ze dit bij de aanmelding aan. De zorgplicht gaat dan direct in, ook al is het kind bij aanmelding jonger dan 4 jaar. De school moet vervolgens de aanvraag in behandeling nemen en een passende plek bieden. Soms worden kinderen aangemeld nog voordat zij 3 jaar zijn. In dat geval spreken we van een vooraanmelding en gaat de zorgplicht nog niet in.

De school onderzoekt eerst of zij zelf een passend aanbod kan bieden. Dat doet ze op basis van de Wet Gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Daarbij spelen drie factoren een belangrijke rol:

- > de (on)mogelijkheden van het kind
- > de (on)mogelijkheden van de school
- > de wensen van de ouders

Als de plaatsing een onevenredige belasting vormt voor de school, heeft deze een argument om de leerling niet toe te laten. De school moet dan een andere school vinden die het kind kan toelaten.

Verhuizing

Bij verhuizingen gelden dezelfde regels als bij plaatsing. Ouders melden hun kind aan op de school van hun voorkeur. Deze school bekijkt of ze het kind een passende plek kan bieden. Kan de school het kind geen passende plek bieden, dan biedt deze binnen 6 weken een plek aan op een andere school waar het kind wel geplaatst kan worden. De school mag deze termijn een keer met maximaal 4 weken verlengen. Het kind blijft ingeschreven op de school totdat een andere school bereid is hem of haar in te schrijven. Scholen moeten ouders adviseren om het kind minimaal 10 weken van tevoren in te laten schrijven op de nieuwe school, zodat het direct na de verhuizing kan instromen.

Als een leerling die extra ondersteuning krijgt in het regulier onderwijs gaat verhuizen, wordt het kind aangemeld bij een school in een ander samenwerkingsverband. De school waar de leerling wordt aangemeld heeft de zorgplicht. Dat betekent dat de school verantwoordelijk is voor het bieden van een passende plek voor de leerling. De school beoordeelt eerst of zij de leerling zelf de benodigde ondersteuning kan bieden. Als dat niet het geval is, moeten de ouders en school in gesprek over een plek op een andere school die de leerling wel een passend aanbod kan bieden.

Een school heeft ook zorgplicht als ouders hun kind aanmelden terwijl de leerling al is ingeschreven op een andere school. Als ouders hun kind (schriftelijk) aanmelden bij een school, moet die school bekijken of ze de leerling een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod kan bieden. Ook als de leerling al op een andere school onderwijs volgt. Dit komt bijvoorbeeld voor als ouders ontevreden zijn over het passend aanbod van de school waar hun kind al is ingeschreven.

Lotingsprocedure

Scholen mogen met een lotingsprocedure werken. Die loting vindt plaats voordat de zorgplicht ingaat. Pas na de loting wordt gekeken of er leerlingen zijn ingeloot die extra ondersteuning nodig hebben. Voor deze leerlingen geldt dan vervolgens de zorgplicht. Als een leerling wordt uitgeloot, geldt de zorgplicht niet. De school hoeft voor geen van de leerlingen die worden uitgeloot een andere plek te vinden. De school moet de procedure wel vooraf communiceren en consistent en transparant uitvoeren.

Als een kind al ingeschreven staat, maar nog geen passende plek heeft, moeten ouders eerst in gesprek gaan met de school. Als dit niet het gewenste resultaat heeft, kunnen de ouders contact opnemen met het samenwerkingsverband in de regio. Het samenwerkingsverband kan adviseren over de mogelijkheden. Komt de ouder er met de school niet uit of weigert een school een kind toe te laten, dan kunnen ouders ook contact opnemen met de onderwijsconsulenten. Een onderwijsconsulent geeft kosteloos onafhankelijk advies over een passende schoolplaatsing van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Voor kinderen met extra zorgvragen kan er advies gevraagd worden bij de onderwijszorgconsulenten.

Weigeringsgronden zorgplicht

1. Een school mag een leerling weigeren als de school vol is. Maar een school moet altijd een consequent en *transparant toelatingsbeleid* voeren. Daarbij hoort dat het toelatingsbeleid ook voor de ouders toegankelijk is. De school moet in de schoolgids en/of op de website van de school een toelichting geven over het beleid. Wanneer er te veel aanmeldingen zijn, moet de school transparant handelen. Als de school vol is, moet het voor ouders duidelijk zijn hoeveel plaatsingsruimte er op de school is en hoeveel aanmeldingen er zijn. Ook moet voor ouders altijd transparant zijn dat de aanmelding van hun kind op gelijke wijze is behandeld als alle andere aanmeldingen. De school kan bijvoorbeeld loting toepassen of de eerste aanmeldingen plaatsen en daarna werken met een wachtlijst. De school mag ook voorrangregels toepassen zoals broertjes-zusjes-regelingen of voor bepaalde postcodegebieden.

Als een school vol zit en ouders melden hun kind (schriftelijk) aan, dan heeft het schoolbestuur geen zorgplicht in het kader van Passend onderwijs voor deze leerling. Ook niet als het schoolbestuur de leerling op een wachtlijst plaatst. Maar het mag nooit zo zijn dat een samenwerkingsverband geen passende plaats biedt aan een leerling met extra ondersteuningsbehoefte. Er is dan namelijk geen sprake van een dekkend ondersteuningsaanbod. Dan moet de ouder het kind bij een andere school aanmelden. De school met de wachtlijst zou dat dus tijdig aan de ouder moeten melden.

2. Indien het bevoegd gezag de ouders bij de aanmelding verzoekt te verklaren dat zij de grondslag van het onderwijs op de school zullen respecteren, dan wel te verklaren dat zij de grondslag van het onderwijs op de school zullen onderschrijven, en de ouders dit weigeren te verklaren.

Beleed dat leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte benadeelt ten opzichte van overige leerlingen, is niet toegestaan. Ook niet toegestaan is bijvoorbeeld beleid dat een maximum stelt aan de toelating van het aantal leerlingen dat extra ondersteuning nodig heeft, of beleid dat erop is gericht om voorrang te geven aan leerlingen zonder extra ondersteuningsbehoefte.

Toelaatbaarheid (v)so

Het samenwerkingsverband beslist over de toelaatbaarheid van een leerling tot het (voortgezet) speciaal onderwijs en ook de duur van de toelaatbaarheid. De geldigheidsduur van een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) is minimaal 1 schooljaar. Als een tlv gedurende het schooljaar wordt afgegeven, is deze minimaal het hele schooljaar erna nog geldig.

De landelijke indicatiestelling voor (v)so en de rugzakken is per 1 augustus 2014 vervallen. In plaats hiervan beoordeelt het samenwerkingsverband per 1 augustus 2014 of een kind mag worden toegelaten tot het (v)so. In de wet is een overgangsregeling opgenomen. Leerlingen die op 1 augustus 2014 in het (v)so staan ingeschreven, mogen daar nog maximaal 2 jaar blijven. De samenwerkingsverbanden moeten in die 2 jaar beoordelen of speciaal onderwijs nog steeds het best passende aanbod is, of dat er mogelijkheden zijn om de leerling met extra begeleiding in te schrijven op een reguliere school.

Wanneer de leerling na het eerste jaar van het so naar het vso gaat, moet volgens de nieuwe systematiek een toelaatbaarheidsverklaring worden afgegeven door het samenwerkingsverband waar de leerling woont. De school voor v(s)o waar de leerling wordt aangemeld moet de toelaatbaarheidsverklaring aanvragen. Dat doet de school bij het samenwerkingsverband passend onderwijs waar de leerling woont. Het is niet wettelijk verplicht dat ouders de tlv-aanvraag ondertekenen. Sommige scholen en samenwerkingsverbanden vragen dit wel van ouders. Dit is hun eigen beleid. Het uitgangspunt is wel dat de school met ouders overlegt als de ontwikkeling van een kind stagneert en zij een tlv aan wil gaan vragen. Ten slotte is het van belang dat ouders weten wat een eventuele verwijzing naar het speciaal (basis)onderwijs betekent. Er is een verklaring van het samenwerkingsverband nodig om een residentiële leerling te plaatsen op een (v)so-school. Leerlingen die vanuit de zorg worden geplaatst in een residentiële instelling mogen direct onderwijs volgen op de (v)so-school waar de instelling een samenwerkingsovereenkomst mee heeft. Dit is om te voorkomen dat leerlingen (lang) moeten wachten op een verklaring van het samenwerkingsverband voordat zij onderwijs kunnen gaan volgen.

Geschil met school(bestuur)

Als ouders het niet eens zijn met de geboden plek, hebben ze een aantal mogelijkheden. De eerste stap is samen met de school proberen om een oplossing te vinden. Als ouders er met de school niet uitkomen, kunnen ze de volgende stappen zetten:

- > Ouders kunnen bezwaar maken bij het bevoegd gezag van de school.
- > Ouders (of school) kunnen de hulp inroepen van een onderwijs(zorg)consulent.
- > Ouders kunnen een oordeel vragen aan de Landelijke Geschillencommissie Passend onderwijs. De geschillencommissie (voor po, vo, en (v)so gezamenlijk) oordeelt bij meningsverschillen over toelating of verwijdering van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en over het ontwikkelingsperspectief. De commissie bestaat uit deskundigen en doet binnen 10 weken uitspraak als een geschil wordt voorgelegd. Bij het oordeel wordt rekening gehouden met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan (www.geschillenpassendonderwijs.nl).
- > Ouders kunnen een oordeel vragen aan het College voor de Rechten van de Mens.
- > Ouders kunnen naar de rechter stappen. Ouders kunnen beroep aantekenen bij de rechter. Mocht de ouder na een uitspraak van de geschillencommissie alsnog naar de rechter stappen, dan neemt de rechter het oordeel van de geschillencommissie mee bij de afweging.